

Pan Twardowski.

LUDOMIR RÓŻYCKI

balet

OPERA KRAKOWSKA

INSTYTUCJA KULTURY
WOJEWÓDZTWA
MAŁOPOLSKIEGO

Ludomir Różycki

Pan Twardowski

Balet

premiera / premiere

26.11.2021

MAŁOPOLSKA

Szanowni Państwo,

100 lat temu, w maju 1921 roku odbyła się premiera najśłynniejszego polskiego baletu *Pan Twardowski*. Miniony wiek nie pozostaje bez wpływu na pierwotną formę, w której opowieść o Panu Twardowskim ujrzeli widzowie Teatru Wielkiego w Warszawie.

Czas, który upłynął od tamtego wydarzenia, wywołał we mnie potrzebę nowego, współczesnego ujęcia w formę i styl tej pięknej polskiej legendy. Co jednak charakterystyczne dla wielu dzieł literackich, powstałe onegdaj po dziś dzień niosą ze sobą aktualne treści. Odnalazłam w tej opowieści tematy i sprawy dotyczące nas tu i teraz. Miłość, zdrada, śmierć, chciwość, zachłanność, potrzeba sukcesu, klęska zamknięte w nierównej walce dobra ze złem. Zdradzę tylko, że na końcu tej historii Twardowski odnajduje swój „KSIEŻYC”. Taniec i muzyka Ludomira Różyckiego są pięknym pretekstem, by nieść przesłanie. Jakie? Niech odpowiedź na to pytanie pojawi się w każdym z Was po obejrzeniu tego spektaklu. Pozdrawiam z mojego „KSIEŻYCA”!

Violetta Suska

Dear Sirs and / or Madams,

The premiere of the most famous Polish ballet, 'Sir Twardowski', took place 100 years ago, in May 1921. The last century has left its imprint on the original form in which the audience of the Grand Theatre in Warsaw saw the story about Sir Twardowski.

The time that has passed since that event has evoked in me the desire for a new, modern approach to the form and the style of this beautiful Polish legend.

The characteristic feature of many literary works is that even though created a while ago, they continue to communicate content that is still valid.

In this story, I have discovered issues and affairs pertaining to us here and now. Love, betrayal, death, greed, avarice, craving for success, failure enclosed in an uneven fight between good and evil. I will only tell you that at the end of the story, Twardowski manages to find his 'MOON'. The dancing and the music of Lubomir Różycki are a beautiful pretext for the important message.

Which one? May each of you find the answer to this question after watching the performance.

Greetings from my 'MOON'!

Violetta Suska

Ludomir Różycki
PAN TWARDOWSKI
SIR TWARDOWSKI

balet / ballet

libretto: Stefania Różycka
(pod pseudonimem Ordon / under a pseudonym of Ordon)

prapremiera / world premiere
Teatr Wielki w Warszawie 9. 05. 1921

choreografia i inscenizacja / choreographer and stage director
VIOLETTA SUSKA

kierownictwo muzyczne, dyrygent / music director, conductor
TOMASZ TOKARCZYK

scenografia i kostiumy / stage and costume designer
MARIA BALCEREK

multimedia i reżyseria światła / multimedia and light designer
MARCIN NOGAS

Diabeł / Devil

DZMITRY PROKHARAU, GABRIELE TOGNI

Młody Twardowski / Young Twardowski

YAUHENI RAUKUTS, YAUHENI YATSKEVICH

Stary Twardowski / Old Twardowski

YAUHENI RAUKUTS, YAUHENI YATSKEVICH

Pani Twardowska / Mrs. Twardowska

ANASTASIYA KRASOUSKAYA, WIOLETTA MACIEJEWSKA

Kobieta złota / Golden Woman

MIZUKI KUROSAWA, MALIKA TOKKOZHINA

Kobieta w czerwieni / Woman in Red

AGNIESZKA CHLEBOWSKA, GABRIELA KUBACKA

Matka / Mother

BOŻENA KOWALSKA, GABRIELA KUBACKA

Lalki krakowskie / Cracovian Puppets

PAULINA CISŁOWSKA, JULIA GALAMBOS, SOFIA MANCA, MARIANA MORFIN

Wierzyciele / Creditors

MIZUKI KUROSAWA, DZMITRY PROKHARAU, DINA RATOŃ

GABRIELE TOGNI, MALIKA TOKKOZHINA

Śmierć / Death

AGNIESZKA CHLEBOWSKA, ADAM MOŚKO

Modelki / Models

PAULINA CISŁOWSKA, JULIA GALAMBOS, ANASTASIYA KRASOUSKAYA

DINA RATOŃ, TERESA ŻUROWSKA

Lajkonik / Lajkonik

VICTOR KORPUSENKO

Animator / Puppeteer

ALESIA SMYRNOVA

ZESPÓŁ BALETU / CORPS DE BALLET

oraz / and

UCZNIOWIE STUDIA BALETOWEGO OPERY KRAKOWSKIEJ

AND STUDENTS OF THE BALLET STUDIO AT THE KRAKOW OPERA

ORKIESTRA OPERY KRAKOWSKIEJ / THE KRAKOW OPERA ORCHESTRA

kierownik Baletu / head of the Ballet

WIOLETTA MACIEJEWSKA

asystenci choreografa / choreographer's assistants

ALESIA SMYRNOVA, DZMITRY PROKHARAU

kierownik Studia Baletowego / head of the Ballet Studio

MAGDA MALSKA

asystent kierownika muzycznego / music director's assistant

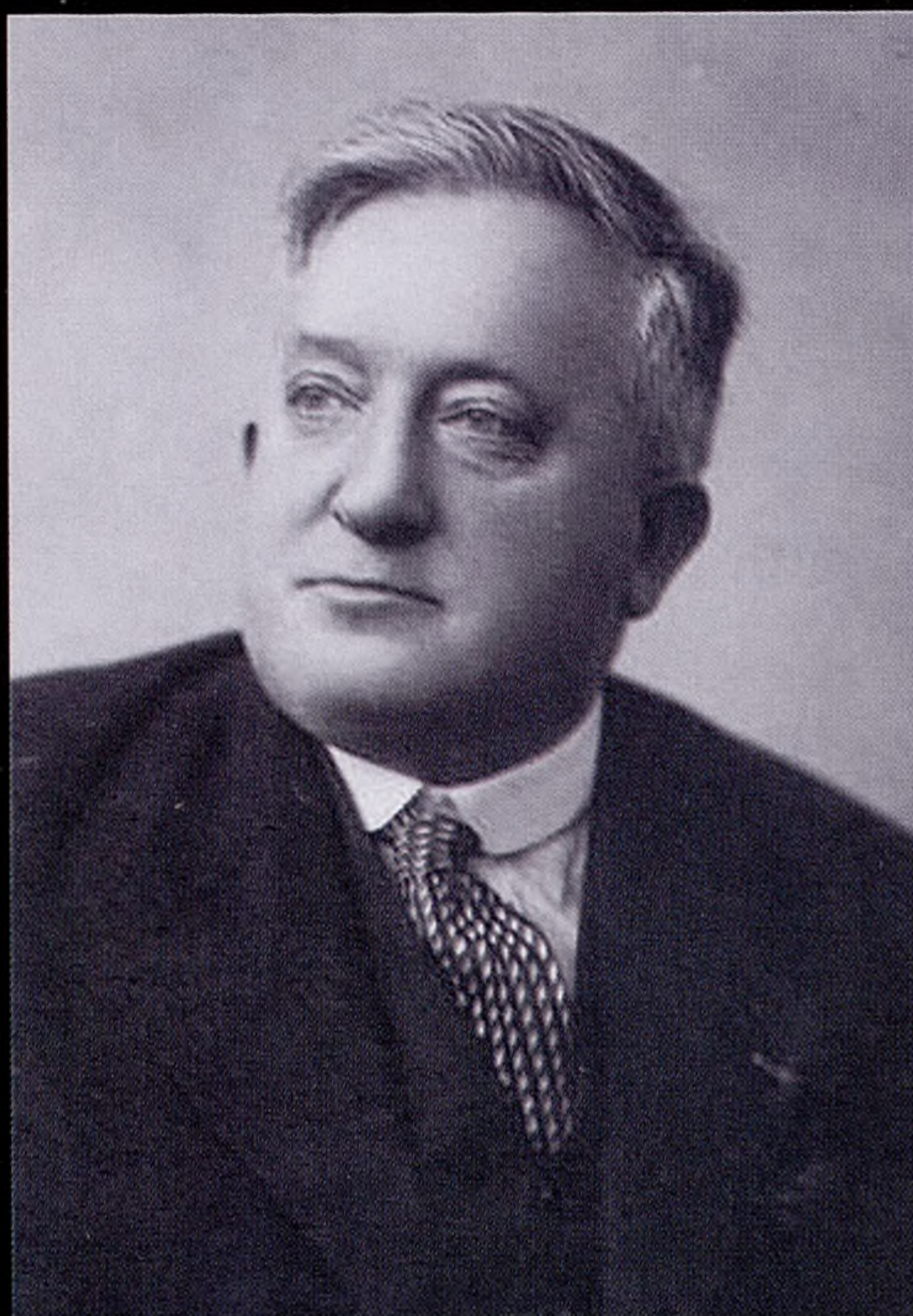
PIOTR WACŁAWIK

efekty dźwiękowe / sound effects

JĘDRZEJ RUSIN

inspicjenci / stage managers

JUSTYNA JAROCKA-LEJZAK, MATEUSZ MAKSELON

LUDOMIR RÓŻYCKI
(1883-1953)

Libretta

AKT I

Stary naukowiec Twardowski jest bliski odkrycia wielkiej tajemnicy. Jednak badania, które przeprowadza, nie dają jednoznacznej odpowiedzi. To wywołuje frustrację Twardowskiego. Zaczyna wątpić w sens swojej pracy, traci wiarę w siebie i swoje dokonania. W tych trudnych chwilach wielkim wsparciem dla Twardowskiego jest jego żona. Twardowska otacza męża czułością i miłością. Udaje się jej przywrócić Twardowskiemu dobry nastrój. Nie trwa on długo.

Oto do pracowni wkraczają wierzyciele. Twardowski, chcąc finansować swoje badania, zaciągnął długi. Teraz przyszedł moment ich spłaty, ale stary naukowiec nie ma pieniędzy. Wierzyciele postanawiają zabrać za długi komputer naukowca, w którym zawarta jest cała wiedza mistrza. Twardowska staje w obronie męża i wyrzuca wierzycieli z pracowni. I znowu między małżonkami rozkwita miłość i przyjaźń. Twardowski wraca do pracy. Ech, zaprzedałby duszę samemu diabłu, byle tylko dokończyć swe dzieło.

Słowo się rzekło i oto w pracowni pojawia się Diabeł. Przystępuje od razu do swego nieciego dzieła. Zaczyna kusić starego naukowca.

Pomagają mu w tym jego kompani. Na początek oferuje Twardowskiemu wieczną młodość. I tak oto na naszych oczach następuje zamiana starego naukowca w Młodego Twardowskiego. Diabeł tryumfuje, a Młody Twardowski oszołomiony tym, co zaszło, udaje się z Diabłem w Nieziemską Podróż.

Pierwszym etapem podróży jest Kraina Złota. Za chwilę pojawi się w niej Diabeł z Młodym Twardowskim. Złoto skrzy się i mieni przyciągając swym blaskiem, zapewniając niewyobrażalne bogactwo.

Oczom oszołomionego Twardowskiego ukazuje się Bogini Złota. Próbuje go oczarować, lecz Młody Twardowski nie daje się tak łatwo zwieść złotym pokusom. Widząc to Diabeł postanawia stworzyć piękną i zmysłową Kobiętę w Czerwieni. Tylko ona może namówić Twardowskiego do podpisania cyrografu. Młody Twardowski w znacznym stopniu ulega powabowi Kobiety w Czerwieni. Diabeł, choć jeszcze nie ma w swoich łapach cyrografu, jest bliski zwycięstwa. Chcąc odebrać duszę Twardowskiemu kieruje się z nim do Rzymu.

AKT II

W drodze do Rzymu Diabeł i Młody Twardowski pojawiają się na Rynku w Krakowie. Rynek tętni życiem. W tłumie pojawia się Twardowska. Młody Twardowski unika jej i pozostaje przez nią nierozpoznany, ale serce żony podpowiada, że to chyba ktoś bardzo jej bliski.

Synopsis

ACT I

Twardowski, an old scientist, is close to discovering a great secret. However, the studies that he is carrying out do not offer a clear answer. This makes him frustrated. Twardowski starts to doubt his work and accomplishments, loses self-confidence. During these difficult moments, Twardowski's wife proves to be great support to him. She cares for her husband and shows him her love. Eventually, she manages to lift his spirits. However, it does not last long.

The creditors enter his laboratory. Twardowski, wishing to finance his studies, incurred loans. The moment has come to repay them now, but the old scientist has no money. The creditors decide to take the scientist's computer, which contains the master's entire knowledge. Twardowska intervenes and throws the creditors out of the laboratory. The spouses enjoy a moment of love and friendship. Twardowski returns to his studies. Oh, he would sell his soul to the devil to be able to finish his work.

The wish was said and Devil appears in the laboratory. He sets to his wicked task immediately and starts to tempt the old scientist. His helpers assist him. First of all, he offers Twardowski

eternal youth. The old scientist transforms into a young Twardowski in front of our eyes. Devil is triumphant, and Young Twardowski – dazed by what has just happened – sets off with Devil on the Unearthly Trip.

The first stage of the trip is the Land of Gold. Devil and Young Twardowski will soon arrive there. The gold is glimmering, tempting with its glitter and offering the promise of unimaginable wealth.

The Gold Goddess appears in front of the light-headed Twardowski. She is trying to seduce him, but Young Twardowski does not let himself be led astray. Seeing this, Devil decides to create a beautiful and sensuous Woman in Red. Only she can persuade Twardowski to sign the pact. Young Twardowski gives in to the charm of the Woman in Red. Devil, even though without a signed pact yet, is close to victory. Wishing to take Twardowski's soul away, he takes him to Rome.

ACT II

Along the way to Rome, Devil and Young Twardowski appear at the Market Square in Kraków. The Market Square is teeming with life. Lajkonik is leading the revelry, inviting the strolling tourists to dance with him. The Puppet Master attracts special attention. Entertaining both adults and children, the Puppet Master presents

Moment ich spotkania przerywa galop Lajkonika, który przechadzających się turystów zaprasza do wspólnego tańca.

Szczególną uwagę przykuwa Animator lalek. Ku uciechu dorosłych i dzieci prezentuje taniec swoich zabawek. W czasie beztroskiej zabawy Diabeł mąci ludziom w głowach. Porywa wszystkich w szalony, demoniczny taniec, który okazuje się zapowiedzią nieszczęścia. Rzeczywiście, radosny nastrój zostaje przerywany.

Oto pojawia się zrozpaczona Matka, która niesie na rękach umierające dziecko. Za nią pojawia się Śmierć i nie opuszcza Matki z dzieckiem ani na chwilę. Młody Twardowski pomimo licznych zabiegów Diabła nie umie pozostać nieczuły na tak wielki dramat. Podejmuje najważniejszą w swoim życiu decyzję. W zamian za życie dziecka oddaje Diabłu podpisany cyrograf.

Diabeł w swoim cynizmie ukazuje Młodemu Twardowskiemu obrazy z jego wcześniejszego życia, które bezpowrotnie utracił w zamian za bogactwo, namiętność i wieczną młodość.

Oczom Młodego Twardowskiego ukazują się pracownia naukowca i ukochana żona Twardowska. Na horyzoncie ze swoją mamą bawi się dziewczynka, która odzyskała życie dzięki niemu. Ten dobry uczynek sprawia, że Młody Twardowski odnajduje w sobie resztki siły by walczyć z Diabłem. Niestety zło jest silniejsze. Diabeł wygrywa i porywa Młodego

Twardowskiego do Rzymu, gdzie jak głosi legenda, ma wziąć we władanie jego duszę.

Przed wejściem do Casino AMOR kłębi się tłum paparazzi. Za chwilę odbędzie się pokaz mody z udziałem sławnych modelek i celebrytów. Paparazzi są podnieceni, krzykliwi i natrętni. Każdy z nich chce zrobić jak najlepszą fotkę mającym pojawić się „gwiazdom” i „gwiazdkom”. W tłumie pojawia się Diabeł z Młodym Twardowskim, któremu Diabeł pozwala zaistnieć w tym świecie tak, by poczuł smak sławy.

W pewnej chwili Diabeł rozpuszcza wśród zgromadzonych plotkę. Plotka zaczyna żyć własnym życiem. Zmanipulowani dziennikarze zaczynają zachowywać się jak marionetki. We wnętrzu kasyna goście oddają się wszelkim uciechom. Diabeł i Młody Twardowski tańczą z dwiema pięknymi kobietami: Bogactwem i Namiętnością, które staną się przekleństwem bohatera. Młody Twardowski tak zatracą się w tańcu, że nie dostrzega podstępów.

Casino AMOR wspaniałość to ROMA czyli Rzym.

Teraz Diabeł może odebrać mu duszę.

Pracownia Twardowskiego. Przerażony Twardowski budzi się w swojej pracowni. Nie może do końca uwierzyć w to, co przeżył. Czyżby to wszystko okazało się snem? Za oknem świeci wielki księżyc niczym pieczęć Diabła na nocnym niebie. Kusi swym pięknem.

Violetta Suska

a cheerful dance of his puppets. Twardowska appears in the crowd. Young Twardowski is avoiding her and she fails to recognise him, but her heart tells her that he must be somebody very close to her. The moment of their meeting is interrupted by Lajkonik's gallop. During the carefree entertainment, Devil messes with people's heads. Everybody joins a crazy, demoniacal dance, which turns is a foreboding of disaster.

Eventually, the happy mood disappears. A desperate Mother appears, carrying a dying child in her arms. Death follows her and does not leave the Mother with the child for a single moment. Young Twardowski, in spite of Devil's numerous attempts, is not insensitive to such great drama. He makes the most important decision in his life. In exchange for the child's life, he hands the pact to Devil.

Devil cynically shows pictures from Twardowski's earlier life, which he has irrevocably lost in exchange for wealth, lust and eternal youth.

The scientific laboratory and his beloved wife Twardowska is shown to him. The girl who recovered her life thanks to him is playing with her mother in the background. This good deed makes Young Twardowski find some strength

to fight Devil. Unfortunately, evil is stronger. Devil wins and takes Young Twardowski away to Rome where, according to legend, he can capture his soul.

Paparazzi are crowded at the entrance to Casino AMOR. A fashion show with famous models and celebrities is going to be held soon. The paparazzi are excited, noisy and intrusive. All of them want to take the best shots of the stars and starlets that will arrive soon. Devil and Young Twardowski appear in the crowd. A rumour spread by Devil among the journalists starts to live its own life. The journalists, manipulated by him, start to behave like puppets. Inside the casino, guests are enjoying themselves. Devil and Young Twardowski are dancing with two beautiful women: Wealth and Desire. Young Twardowski is so lost in dancing that he fails to notice the ruse.

Casino AMOR read backwards is ROMA i.e. Rome. Now, Devil can take his soul away.

Twardowski's laboratory. Terrified Twardowski wakes up in his laboratory. He cannot believe what has just happened. Was it all just a dream? A huge moon is up in the sky, like Devil's stamp. Its beauty is tempting.

Violetta Suska

Pan Twardowski 3.0

Z rozmaitych wersji legendy o Panu Twardowskim najbardziej lubię zakończenie jednej z nich, która mówi o tym, że tęskniący za krakowskim Rynkiem – nasz, polski i jedyny – mag oraz czarnoksiężnik wysyła do stolicy Jagiellonów posłańca w formie... pająka, który przysłuchuje się plotkom sukienników (w wersji XVI-wiecznej) lub przy kawiarnianych stolikach (w wersji współczesnej). W oryginale Kraszewskiego w tego latającego i płaczącego pajęczyny owada zamieniony został w magiczny sposób sługa Maciek – aby swojemu odrodzonemu pryncypałowi nie przeszkadzał do „użycia świata, otaczając się naumyślnie wszystkim, co przez zmysły jakąkolwiek rozkosz dać mogło”.

Sługa doniósłby pewnie samotnemu Janowi, że zainteresowanie jednym z jego ciekawszych muzycznych życiorysów jest ciągle bardzo aktualne, choć akurat pamięć o niemałej, pozostałej twórczości Ludomira Różyckiego przy pływa i odpływa falami, niczym wysoki stan Wisły na zakolu pod Wawelem. Uznany przez niektórych jako drugi polski kompozytor oper po Moniuszce, raz po raz wraca przebojowym i galowym *Walcem Caton z Casanovy*, innym razem widnieje

Sir Twardowski 3.0

Among many different versions of the legend about Sir Twardowski, my favourite one is where our only Polish magician and wizard, pining for the Cracow's Market Square, sends an envoy to the capital of the Jagiellonian Poland in the form of a... spider; the spider eavesdrops on the gossip of the Cloth Hall merchants (in the 16th century version) or the people sitting in cafés (in the modern version). In Kraszewski's version, Twardowski's servant Maciek was magically transformed into this flying insect, tangling its webs, so that he would not interrupt his master in 'making use of the world, intentionally surrounding himself with everything that could offer any delight for the senses'.

The servant would have undoubtedly informed the lonesome Jan Twardowski that interest in his music biography is still intense, even though currently the memory about the sizeable heritage of Ludomir Różycki rises and recedes in waves, like the high water in the Vistula at the bend near the Wawel Castle. By some considered the second (after Moniuszko)

głównie na historycznej półce obok Szymanowskiego, Fitelberga i Szeluto, z którymi w 1905 roku założył Spółkę Nakładową Młodych Kompozytorów Polskich. Niewiele brakło, aby dzieło życia – operę *Eros i Psyche* – skomponował w duecie z Puccinim, którego poznał w Berlinie w 1913 roku. Tytuł twórcy polskiego baletu narodowego – choć dzieła takie napisał zaledwie dwa (*Pan Twardowski*, 1921; *Apollo i dziewczyna*, 1937) – dzierżył równo z dyżurnym sumieniem polskiej muzyki (*Stańczyk* – Matejko, *Bolesław Śmiały* – Wyspiański, *Anhelli* – Słowacki). Utrata rękopisów w Powstaniu Warszawskim, trauma wojenna i powikłane losy zaprowadziły go do Zachętnia, gdzie państwo Różyccy willę podarowaną im przez Ministerstwo Kultury i Sztuki nazwali – jakże by inaczej – „Willa Pan Twardowski”.

Temat polskiego Fausta był bliski kompozytorowi od samego początku. Wyrosły w młodopolskiej i późnoromantycznej kulturze niemieckiej kompozytor, uczeń Noskowskiego i Humperdincka, miał dobry grunt do połączenia spisanego przez Kraszewskiego i przetrawionego symbolizmem ludowego przesłania ze zdobyczami muzyki modernistycznej Ryszarda Wagnera czy Ryszarda

Polish composer of operas, Różycki returns time and time again with the hit and gala ‘Caton’s Waltz’ from ‘Casanova’; at other times, he is primarily featured on the historical shelf, next to Szymanowski, Fitelberg and Szeluto with whom he set up the Young Polish Composers’ Publishing Company in 1905. His lifetime accomplishment, namely the ‘Eros and Psyche’ opera, was almost composed in a duo with Puccini, whom he met in Berlin in 1913. Różycki held the title of the author of the Polish national ballet – even though he only composed two of such works (*Sir Twardowski*, 1921; *Apollo and the Girl*, 1937), together with the conscience of the Polish music on duty (*‘Stańczyk’* – Matejko, *‘Bolesław Śmiały’* – Wyspiański, *‘Anhelli’* – Słowacki). Loss of manuscripts during the Warsaw Rising, war-time trauma and the entangled fate led him to Zachętnia, where the Różycki spouses called the villa donated to them by the Ministry of Culture and Art ‘Sir Twardowski’s Villa.’

The theme of the Polish Faust was dear to the Polish composer since the very beginning. Różycki, educated in the Young Poland and late German Romantic culture, had a good background for combining the folk tale adapted by Kraszewski, imbued

Straussa. *Pan Twardowski* pojawił się zrazu w grupie pierwszych poematów symfonicznych, ale uznawany jest za zaginiony. Pełna wersja sceniczna baletu powstaje dopiero w 1920 roku, z librettem żony, śpiewaczki Stefanii Różyckiej (pseudonim Ordon) i z choreografią Piotra Zajlicha, dyrektora i baletmistrza baletu warszawskiego oraz dyrektora warszawskiej szkoły baletowej, występującego zresztą w premierowym spektaklu w 1921 roku w roli Diabła.

I wtedy zaczęło się czarnoksiężskie szaleństwo. Kompozycja ta nie tylko usunęła w cień poprzednie umuzycznienia Wierstowskiego i Sonnenfelda, ale na trwałe wbiła się w repertuar scen choreograficznych na całym świecie, od Pragi i Brna po Zagrzeb i Kopenhagę. Odrodzenie Polski miało także wymierny, międzynarodowy sukces artystyczny. Pierwszy balet skomponowany w wolnej Rzeczypospolitej, naszpikowany mazurem, krakowiakiem i polonezem, od razu trafia na salony. Trzysta spektakli w ciągu ośmiu lat od prawykonania. W przedwojennym i powojennym życiu polskich baletów – pozycja obowiązkowa. Nawet Zajlich żegnał się ze swoją publicznością warszawską w 1938 roku ponownie Diabłem z *Pana Twardowskiego*. Różycki zaś w pełni sławy pisze swój drugi balet – tym razem dla nowopowstałego Baletu Polskiego Arnolda Szyfmana.

with symbolism, with the accomplishments of the modernist music of Richard Wagner and Richard Strauss. 'Sir Twardowski' initially appeared in the group of the first symphonic poems, but it is considered lost. The full stage version of the ballet was created only in 1920, with the libretto by Różycki's wife, singer Stefania Różycka (alias Ordon) and the set design by Piotr Zajlich, director and ballet master of the Warsaw ballet and head of the Warsaw ballet school, who took part in the premiere performance in 1921 play.

This is when the wizardry craze started. This composition not only overshadowed previous works by Wierstowski and Sonnenfeld, but has become a fixed element in the repertoire of stages around the world, from Prague and Brno to Zagreb and Copenhagen. The revival of Poland also had a measurable, international artistic success. The first ballet composed in independent Poland, filled with mazur, krakowiak and polonez dances, immediately found its way to the high society. Three hundred performances in the course of eight years since the world premiere. It was a 'must-have' in the pre-war and post-war life of the Polish ballet. Even Zajlich bade farewell to his Warsaw audience in 1938 by playing Devil from

Gdzie muzycznie sytuuje się dzieło kompozytora? Jest 1920 rok, koledzy z muzycznej Młodej Polski są już w różnych miejscach: Szymanowski jest już po *Hagith*, zaczyna właśnie pisać *Króla Rogera*, ale jeszcze nie ma *Harnasiów*. Fitelberg już nie komponuje w ogóle, poświęca się całkowicie karierze dyrygenta i podróżuje z Baletami Rosyjskimi Sergiusza Diagilewa. Szeluto jest raptem na początku swojej olbrzymiej ilościowo twórczości (prawie 400 opusów) i pisze swoją *I Symfonię „Akademicką”*, ale o baletach jeszcze nie myśli.

Różycki jest jakby w pół drogi – ma już na koncie nowoczesną operę *Eros i Psyche*, za chwilę powstanie melodyjny *Casanova*, do oryginalnego *Koncertu skrzypcowego* droga jeszcze daleka. Świetnie instrumentuje, dysponuje znakomitym zmysłem dramaturgicznym, straussowska faktura trzęsie partyturą. Doskonale poradził sobie z muzycznym połączeniem puzzli z libretta, właściwie będącego ciągiem scen niż zwartą narracją. Choć po stu latach części „niepolskie”, jak chociażby walc z Królową Podziemi, wybrzmiewają chyba współcześniejsz niż minorowy polonez „opłakujący” śmierć królewskiej Barbary.

‘Sir Twardowski’ once again. Różycki wrote his second ballet at the peak of fame – this time for the newly created Polish Ballet of Arnold Szyfman.

Where is the composer’s work located in the musical setting? The year is 1920; his friends from Young Poland’s music milieu are at various stages of their careers: Szymanowski has already composed ‘Hagith’ and is starting to work on ‘King Roger’; ‘Harnasie’ has not been written yet. Fitelberg does not compose anymore; he is busy with conducting and travelling with the Russian Ballet of Sergei Diaghilev. Szeluto is just embarking on his career that will eventually comprise almost 400 opuses and is working on the First ‘Academic’ Symphony, but he does not think about ballet yet.

Różycki is in the middle of his career – he has already finished the modern opera ‘Eros and Psyche’; he will soon finish the melodious ‘Casanova’, but the original ‘Violin Concerto’ is still far ahead of him. He instruments excellently, has an amazing sense of drama and the Strauss-like texture enhances his scripts. Różycki skilfully handled the music combination of the libretto puzzles, which rather resemble a sequence of scenes than a closely-knit narrative. Even though after one hundred

Według Encyklopedii Polskiego Teatru w powojennej historii Polski odbyło się trzydzieści jeden nowych inscenizacji *Pana Twardowskiego*, w tym dwa razy – w Krakowie w 1980 (reżyseria, inscenizacja, choreografia i główna rola: Tomasz Gołębiowski) i 2001 roku (reżyseria i choreografia: Hanna Chojnacka). Gdzie tym razem zabierze nas Violetta Suska? Na zaczarowany tańcem krakowski Rynek czy może gdzieś w świat kosmicznych zdjęć rodem z NASA?

Czemu nie? Pierwszy, jeszcze niemy film z Panem Twardowskim powstał w roku premiery baletu, 1921 roku; był dziełem Wiktora Biegańskiego, ale niestety jest zaginiony. Najnowsze dzieło to *Twardowsky* oraz kontynuacja *Twardowsky 2.0* w animacji Tomasza Bagińskiego z 2016 roku w serii „Legendy polskie” (niestety nie dla dzieci). Więckiewicz jako kosmonauta, a Boruta i Lucynka jako hologramy. Niezłe! Temat jak widać aktualny i wiecznie wśród rodaków żywy. Przynajmniej w kulturze. W realu lepiej się z diabłem nie dogadywać.

Andrzej Kosowski

years, the ‘non-Polish’ parts – for example the waltz with the Underground Queen – feel more familiar than the gloomy polonaise ‘mourning’ the death of Queen Barbara.

According to the Encyclopaedia of the Polish Theatre, ‘Sir Twardowski’ was staged thirty one times in the post-war history of Poland; twice in Kraków – in 1980 (direction, set design, choreography and main role: Tomasz Gołębiowski) and in 2001 (direction and choreography Hanna Chojnacka). Where will Violetta Suska take us this time? To the Market Square in Kraków spellbound with dance or maybe into the world of NASA cosmic photos?

Why not? The first mute film with Sir Twardowski was made in the year of the ballet premiere, in 1921; it was the work of Wiktor Biegański, but it is unfortunately missing. The newest work is ‘Twardowsky’ and continuation ‘Twardowsky 2.0’ animated by Tomasz Bagiński in 2016 as part of the ‘Polish Legends’ series (unfortunately not for children). Więckiewicz is the astronaut and Boruta and Lucynka are holograms. Not a bad idea! The subject matter is, it seems, still valid among Poles. At least in the realm of culture. In real life, it is better not to make any deals with the devil.

Michał Kluczewski *Twardowski śpiewający Godzinki*

Państwo Twardowscy

My, Polacy, mamy tyle kłopotów z bohaterami narodowymi, że właściwie najlepiej by było, gdybyśmy mogli ich sobie tworzyć tak, jak stworzyliśmy postać Jana Twardowskiego. Owszem, jest to postać do pewnego stopnia realna: wiadomo na przykład, że istniał, że był czarnoksiężnikiem króla Zygmunta Augusta i że udało mu się ponoć wywołać ducha drugiej żony króla, Barbary Radziwiłłówny. Jak to zwykle z naszą historią bywa, mniej lub bardziej ukryta opcja niemiecka uważa, że był on Niemcem i nazywał się Durentius, ale nie będzie Niemiec pluł nam w twarz i pozbawiał nas bohatera narodowego. Twardowski był Polakiem – i już. Wiadomo też, że napisał dwie książki, z których jedna była nawet encyklopedią. Żadna z nich nie zachowała się do naszych czasów, ale może to i dobrze, bo jeszcze by się okazało, że są nieprawomyślne i trzeba by go było oddać Niemcom bez walki.

Prawdziwy Twardowski był też alchemikiem. Przez całe dzieciństwo byłem przekonany, że miał swoją pracownię niedaleko mojego bloku, pod Skałkami Twardowskiego (nomen omen), ale wiele wskazuje na to, że jednak znajdowała się ona na Krzemionkach. W XIX wieku odkryto w niej ślady jego alchemicznej działalności, ale niedługo później została ona zniszczona przy budowie kościoła św. Józefa. Ewentualne niepisane dowody jego nieprawomyślnej działalności także więc przepadły, co z pewnością było na rękę Kościołowi katolickiemu. Po co komu narodowy bohater, który zajmował się podejrzaną magią?

Nie udało się jednak wymazać go z kulturowej pamięci, bo Twardowski przetrwał jako postać fikcyjna, wzorowana na historycznej. I jako postać fikcyjna ma silne powinowactwa z na wskroś niemieckim Faustem, który także zaprzedał duszę diabłu. Owszem, Faust jest znany nieco szerzej (co widać choćby w liczbie dzieł literackich poświęconych tej postaci), ale w ramach polityki

godnościowej zamiast mówić, że Twardowski był polskim Faustem, możemy przecież śmiało postawić tezę – a nawet zaproponować temat pracy maturalnej – że to Faust był niemieckim Twardowskim.

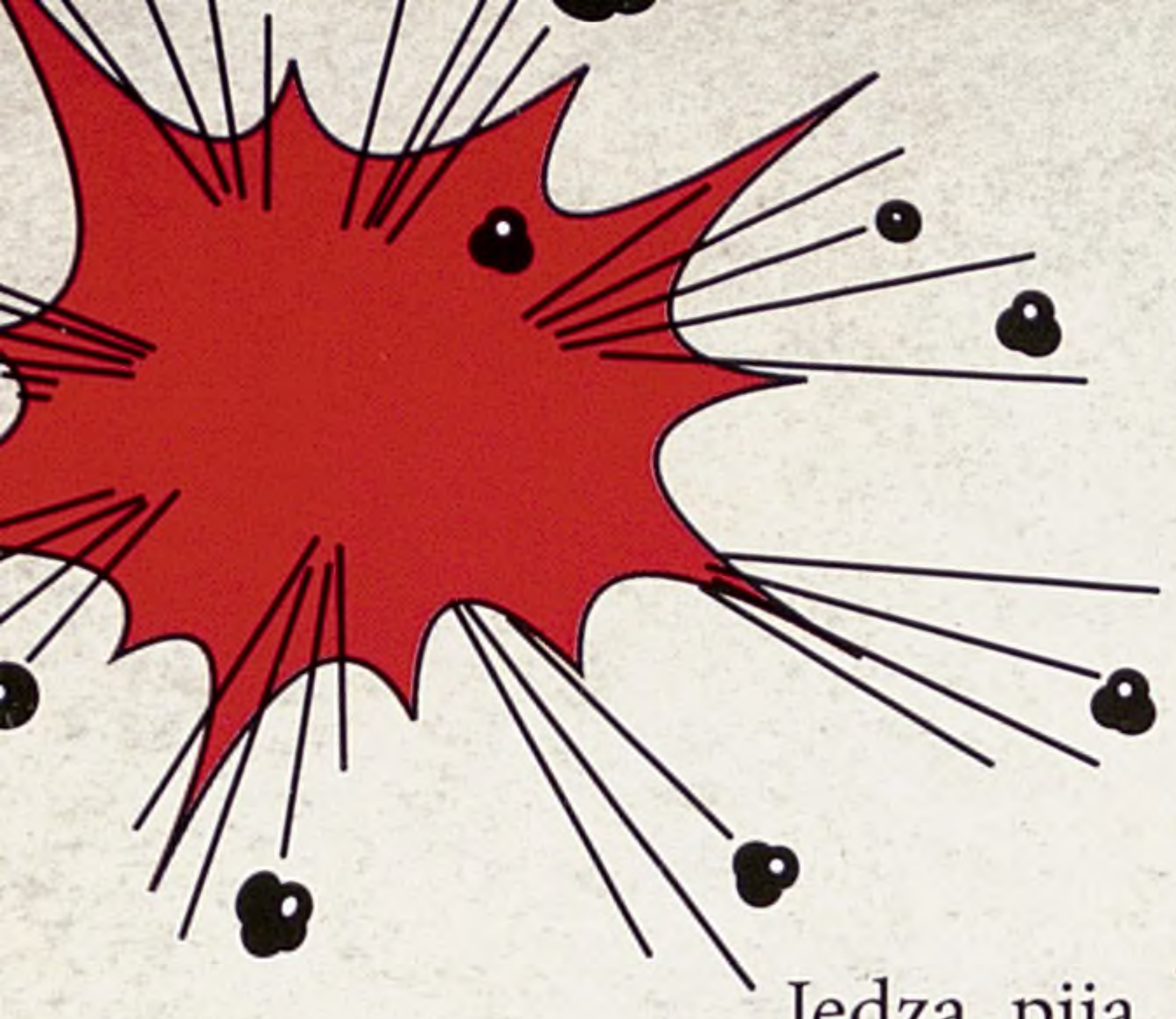
W legendzie o tym bohaterze pojawia się także wątek kosmiczny. Kiedy pan Twardowski został porwany przez diabła do piekła, z jakichś przyczyn tam nie dotarł. Jedna wersja legendy powiada, że uchroniła go Najświętsza Panienka, do której tak się żarliwie zaczął modlić, że diabeł go upuścił. Druga wersja jest już całkiem świecka: Twardowski zauważył, że w cyrografie, który podpisał, jest nieścisłość: brakuje, jego imienia. Diabeł, który był najwidoczniej biurokrata, zrozumiał, że umowa ma wady prawne, więc Twardowski miał prawo ją wypowiedzieć. Zamiast jednak odstawić go z powrotem na Ziemię – wysadził go na Księżycu. Dzięki temu nasz rodak był tam o wiele wcześniej niż Neil Armstrong, Buzz Aldrin i Michael Collins. Zwracam na ten fakt uwagę szczególnie naszym specjalistom od wstawania z kolan.

Najbardziej znany tekst literacki, w którym pojawia się pan Twardowski, to ballada Adama Mickiewicza *Pani Twardowska*. Nie jest to klasyczny epos o bohaterskich czynach mężczyzny, jak to w eposach bywa, ale opowieść o państwie Twardowskich, a ściślej: o nieustraszonej kobiecie, która uchroniła męża-krętacza przed zdesperowanym wierzyicielem. Pan Twardowski jest tu typowym polskim mężczyzną: śmiechy, tumani, przestrasza i nie myśli o kontrakcie, który kiedyś był podpisał, wychodząc zapewne z arcypolskiego założenia, że „jakoś to będzie”. Kiedy jednak wpada w pułapkę – nota bene językową, bo karczma, w której się znalazł, nazywa się tak samo, jak miasto, w którym miał się rozliczyć – zamiast stawić czoła wierzycielowi, zasłania się kobietą. I mimo że to ona odwraca bieg wydarzeń i pozbywa się natręta, mimo że to ona łamie prawo dla swojego męża, który przecież się na piśmie zgodził, żeby go diabli wzięli – pozostaje bezgłówna i bezimienna. Jest „tylko” żoną bohatera legendy, kobietą, o którą chyba jednak bezskutecznie upominał się Mickiewicz, bo nie ma ona nawet swojego hasła w Wikipedii.

Michał Rusinek

Adam Mickiewicz

Pani Twardowska

Jedzą, piją, **lulki** palą,
Tańce, hulanka, swawola;
Ledwie karczmy nie rozwalą,
Cha, cha! chi, chi! hejże! hola!

papierosy

Twardowski siadł w końcu **stoła**,
Podparł się w boki jak **basza**:
„Hulaj dusza! hulaj!” woła,
Śmiesz, **tumani**, przestrasza.
[...]

wysoki urzędnik
w dawnej Turcji

Wtem, gdy wódkę pił z kielicha,
Kielich zaświstał, zazgrzytał;
Patrzy na dno: — „Co u licha?
Po coś tu, kumie, zawitał?”

zwodzić,
bałamucić

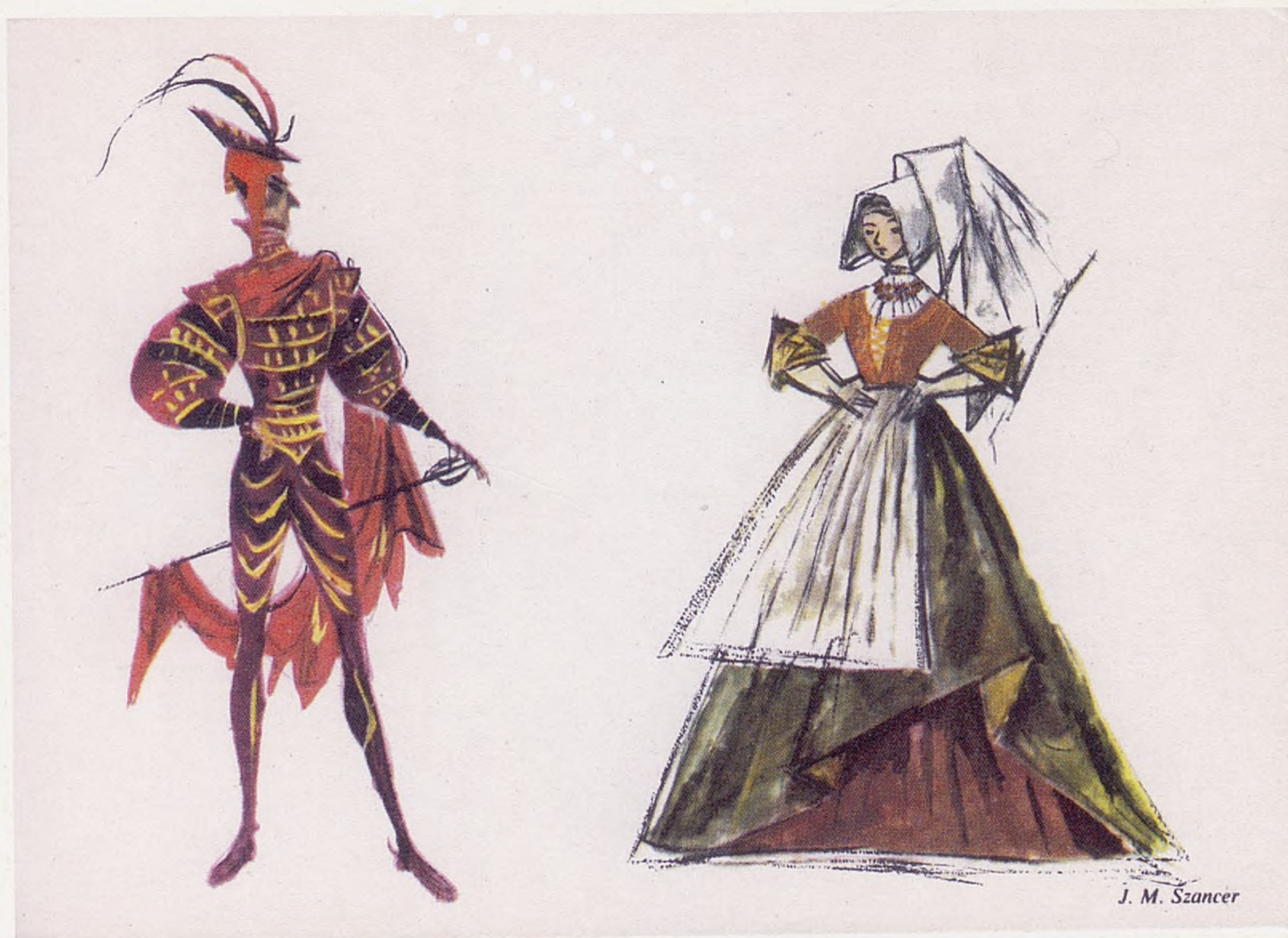
Diablik to był w wódce na dnie:
Istny Niemiec, sztuczka kusa;
Skłonił się gościom układowie,
Zdjął kapelusz i dał susa.

Z kielicha aż na podłogę
Pada, rośnie na dwa łokcie,
Nos jak haczyk, kurzą nogę,
I **krogulcze** ma paznokcie.

mocno zakrzywione
jak u krogulca,
drapieżnego ptaka

stołu

projekty kostiumów JANA MARCINA SZANCERA
do baletu *Pan Twardowski*
(Teatr Wielki w Warszawie, 1965 r.)

Mefisto i Pani Twardowska

„A, Twardowski... witam bracie!”
To mówiąc, bieży **obcesem**:
„Cóż to, czyż mię nie znacie?
Jestem **Mefistofelesem**.”

zbliża się natrętnie,
zuchwale

imię
diabła

umowa

Wszak ze mną na Łysej Górze
Robił o duszę zapisy:
Cyrograf na byczej skórze
Podpisał ty, i **bisy**.

biesy
czyli diabły

za dwa lata

Miały słuchać twego rymu;
Ty, jak **dwa lata** przebiegą,
Miałeś pojechać do Rzymu,
By cię tam porwać jak swego.

miały cię
śledzić,
kontrolować

umowa
niedotrzymana

Już i siedem lat uciekło,
Cyrograf nadal nie służy:
Ty, czarami dręcząc piekło,
Ani myślisz o podróży.

tytuł używany
między szlachtą;
wasza miłość;
waszmość

gorzka
prawda

Ale zemsta, choć leniwa,
Nagnała cię w nasze sieci:
Ta karczma Rzym się nazywa...
Kładę areszt na **waszeci**”.

rodzaj płaszcza noszony
w dawnej Polsce
przez szlachtę

Twardowski ku drzwiom się kwapił
Na takie **dictum acerbum**;
Diabeł za **KONTUSZ** ułapił:
„A gdzie jest **nobile verbum**?”

słowo
szlacheckie

Co tu począć? kusa rada,
Przyjdzie już **nałożyć głowę**...
Twardowski na koncept wpada
I zadaje trudność nową.

oddać życie

Diabeł Kuternoga i Pan Twardowski

„Patrz w kontrakt, Mefistofilu,
Tam warunki takie stoją:
Po latach tylu a tylu,
Gdy przyjdiesz brać duszę moją,

Będę miał prawo trzy razy
Zaprząć ciebie do roboty,
A ty najtwardsze rozkazy,
Musisz spełnić **co do joty**.

Patrz, oto jest karczny godło,
Koń malowany na płótnie;
Ja chcę mu wskoczyć na siodło,
A koń niech **z kopyta utnie**.

Skręć mi przy **tem** bicz z piasku,
Żeby miał **czem** konia chłostać;
I wymuruj gmach w tym lasku,
Bym miał gdzie na popas zostać.

[...]
Mefistofil duchem skoczy,
Konja czyści, karmi, poi,
Potem bicz z piasku utoczy,
I już w gotowości stoi.

Twardowski dosiadł **biegusa**,
Próbuje podskoków, zwrotów,
Stępa, galopuje, kłusa —
Patrzy, aż i gmach już gotów.

„No! wygrałeś panie bisie,
Lecz druga rzecz nie skończona:
Trzeba skąpać się w tej misie —
A to jest woda święcona”.

co do
najdrobniejszych
szczegółów

JOTA
nazwa dziewiątej
liter alfabetu greckiego,
której znak graficzny jest
najmniejszy ze wszystkich
znaków liter.

ruszy z kopyta,
rozpocznie kłus,
bieg

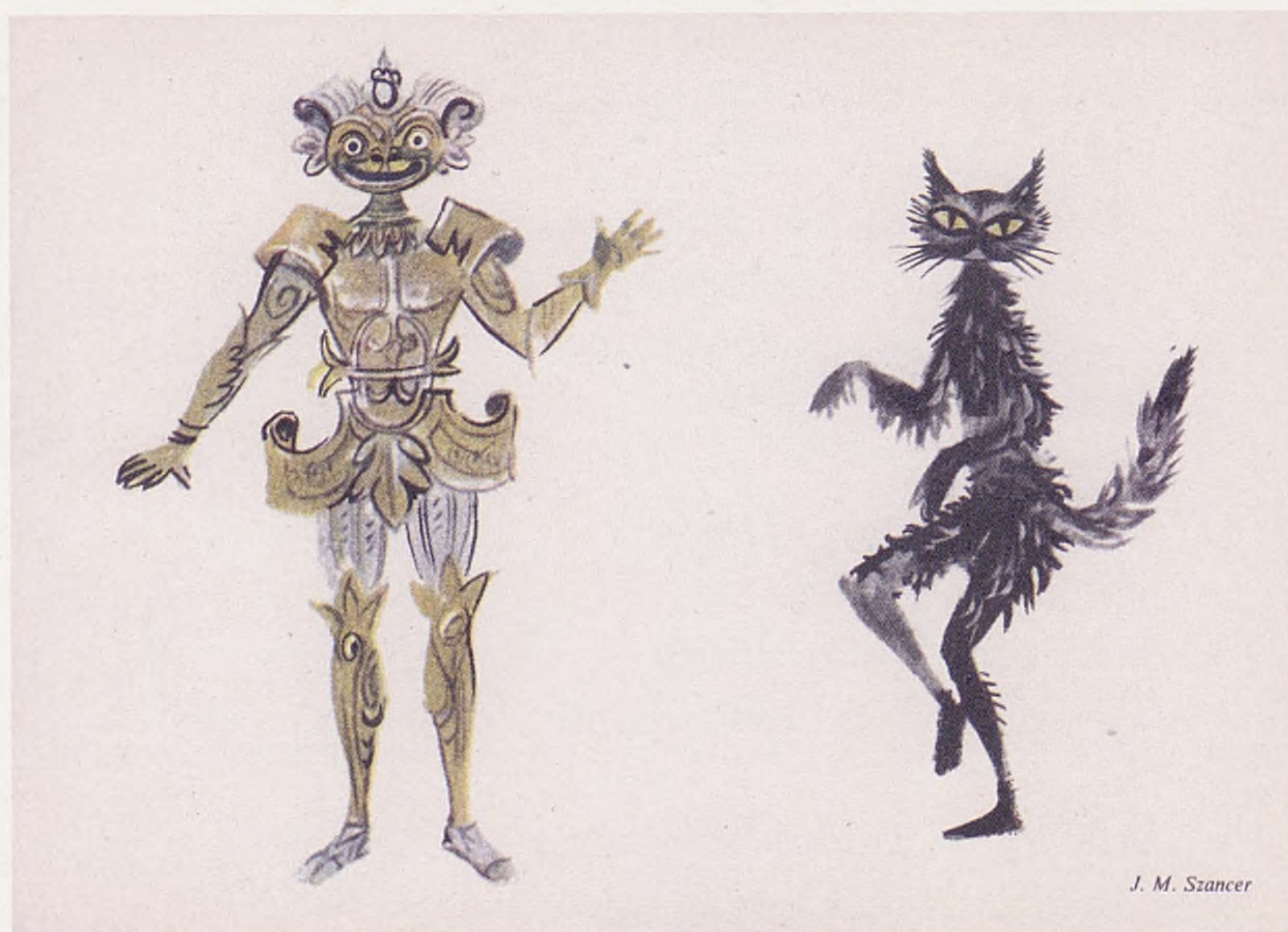
konja

tym

czym

Mieszczka Krakowska i Mieszczanin

Maszkaron z Sukiennic i Kot

Diabeł kurczy się i krztusi,
Aż zimny pot na nim bije:
Lecz pan każe, sługa musi,
Skapał się biedak po szyję.

Wyleciał potem jak z procy,
Otrząsł się, dbrum! parsknął raźnie:
„Teraz już w naszej mocy,
Najgorętszą odbył łaźnię”.

„Jeszcze jedno, będzie **kwita**:
Zaraz pęknie moc czartowska! —
Patrzaj, oto jest kobieta,
Moja żoneczka, Twardowska.

Ja na rok u **Belzebuba**
Przyjmę za ciebie mieszkanie;
Niech przez ten rok moja luba
Z tobą jak z mężem zostanie.

Przysięż jej miłość, szacunek,
I posłuszeństwo bez granic;
Złamiesz choć jeden warunek,
Już cała ugoda na nic.

Diabeł do niego pół ucha,
Pół oka zwrócił do **samki**,
Niby patrzy, niby słucha —
Tymczasem już blisko klamki.

Gdy mu Twardowski dokucza,
Od drzwi, od okien odpycha,
Czmychnąwszy dziurką od klucza,
Dotąd, jak czmycha, tak czmycha.

wyrównamy
rachunki,
rozliczymy się

kwita, bliska krewna słowa kwit,
czyli pisemnego poświadczenia
wartości czegoś, dowodu otrzymania
lub odbioru czegoś; z łac. *quietare*,
quietus - zaspokojony, wolny od długów.

wyższy
rangą
diabeł

żartobliwie:
do kobiety

Lajkonik i Halabardnik z jego orszaku

Diabeł Leśny i Satyr Poświst

zdjęcia z prób / rehearsal photos by

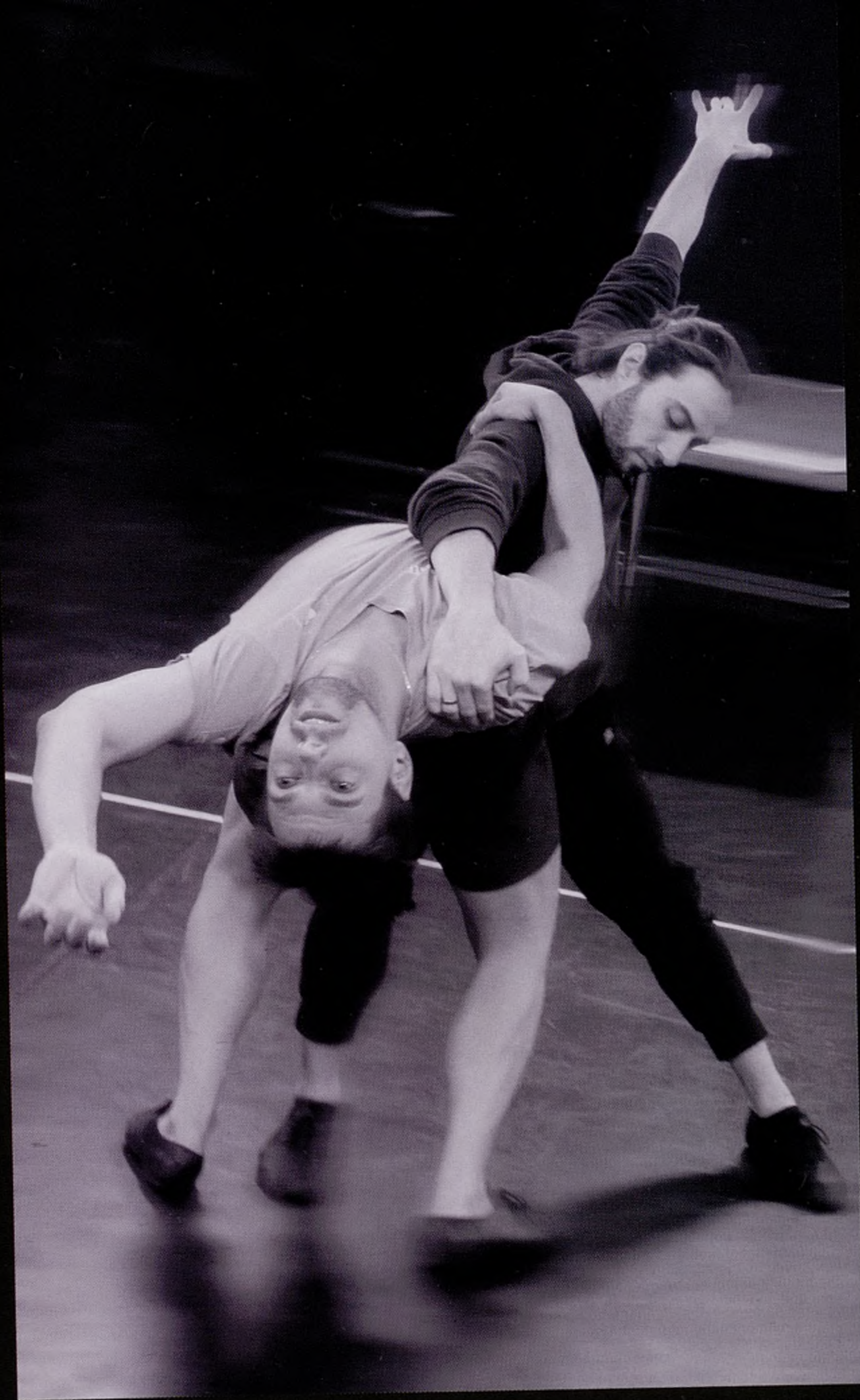
DARIUSZ
PAWELEC

VIOLETTA SUSKA

Choreograf

Absolwentka Warszawskiej Państwowej Szkoły Baletowej. Studia na wydziale reżyserii baletu i choreografii Konserwatorium Muzycznego w St. Petersburgu ukończyła z wyróżnieniem. W latach 90-tych odbyła staż w zespole M. Bójarta w Paryżu. Pełniła funkcję kierownika baletu w teatrach: Opera i Operetka w Szczecinie, Teatr Muzyczny w Gdyni, Operetka Wrocławska, Teatr Muzyczny ROMA w Warszawie, Opera i Operetka w Krakowie, Teatr Muzyczny w Lublinie. Równolegle pracuje jako choreograf i reżyser. W swoim dorobku artystycznym ma ponad 100 realizacji spektakli baletowych, musicali, oper, operetek, teatrów telewizji, koncertów, programów telewizyjnych oraz przedstawień w teatrach dramatycznych m.in.: *Skrzypek na dachu*, *Upiór w operze*, *Zorba*, *Cabaret*, *Baron cygański*, *Zemsta nie-toperza*, *Księżniczka czardasza*, *Król włóczędów*, *Ptasznik z Tyrolu*, *Jaś i Małgosia*, *Madama Butterfly*, *Turek we Włoszech*, *Mały Lord*, *Okno na tamtą stronę*, balety *Królowna Śnieżka*, *Kot w butach*, *Pan Twardowski*, *Emocje*, *Chopin* i in. Ma na swoim koncie także duże doświadczenie pedagogiczne. Przez wiele lat pracowała jako pedagog w Studium Wokalno-Aktorskim im. Danuty Baduszkowej przy Teatrze Muzycznym w Gdyni. Prowadziła warsztaty taneczne w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi oraz warsztaty choreograficzne w projekcie „IN THEATER – International Theatre – joint cultural-workshops in the South Baltic region” zorganizowanym w ramach Programu Współpracy Transgranicznej „Południowy Bałtyk 2007-2013”. Pracuje jako pedagog z zawodnikami Polskiej Reprezentacji Łyżwiarzy Figurowych, a także tworzyła choreografie do programów zawodników Polskiej Kadry Olimpijskiej Łyżwiarzy Figurowych. Była konsultantem choreograficznym serialu telewizyjnego „M jak Miłość”.

TOMASZ TOKARCZYK

Dyrygent

Absolwent Akademii Muzycznej w Krakowie w klasie dyrygentury prof. Jerzego Katlewicza oraz w klasie skrzypiec prof. Ewy Szubry-Jargoń. W latach 2002-2004 był dyrygentem oraz kierownikiem muzycznym w Operze na Zamku w Szczecinie. Od 2004 r. związany z Operą Krakowską jako jej dyrygent i kierownik muzyczny. Poprowadził ponad 600 spektakli operowych i operetkowych, sprawował kierownictwo muzyczne w blisko 30 premierach. Dyryguje wieloma koncertami symfonicznymi i oratoryjnymi. W dorobku posiada również prawykonania. Współpracuje z licznymi instytucjami w kraju i za granicą, m.in. z orkiestrą symfoniczną w Trondheim (Norwegia), Teatrem Opery i Baletu w Czelabińsku (Rosja), Instytutem Promocji Kultury Polskiej, Polską Orkiestrą Sinfonia Iuventus, Orkiestrą Akademii Beethovenowskiej, orkiestrami Filharmonii: Narodowej, Podkarpackiej, Śląskiej, Krakowskiej, Częstochowskiej, Szczecińskiej, Dolnośląskiej, Pomorskiej, Koszalińskiej; orkiestrami symfonicznymi z Torunia i Płocka; orkiestrami Akademii Muzycznych z Krakowa i Wrocławia oraz z Operą Wrocławską, Operą i Filharmonią Podlaską, Operą Bałtycką i Operą Śląską, Teatrem Wielkim w Łodzi i Teatrem Wielkim w Poznaniu. Brał udział w licznych festiwalach m.in. Wexford Festival Opera (Irlandia), Opera Gala Festival (Kuwejt), Festival Internazionale delle Orchestre Giovanili (Włochy) czy Operaverseny Es Festival Szeged (Węgry), jak i Bydgoskim Festiwalu Operowym, Festiwal im. A. Didura w Sanoku oraz Festiwalu im. J. Kiepury w Krynicy Zdroju. Od roku akademickiego 2016/2017 jest wykładowcą Akademii Muzycznej w Krakowie, od 2019 roku współpracuje z Akademią Muzyczną w Katowicach. W 2020 otrzymał Teatralną Nagrodę Muzyczną im. Jana Kiepury w kategorii „Najlepszy dyrygent”. Został uhonorowany Brązowym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”, Odznaczeniem Honoris Gratia, Medalem „Polonia Minor”.

MARIA BALCEREK

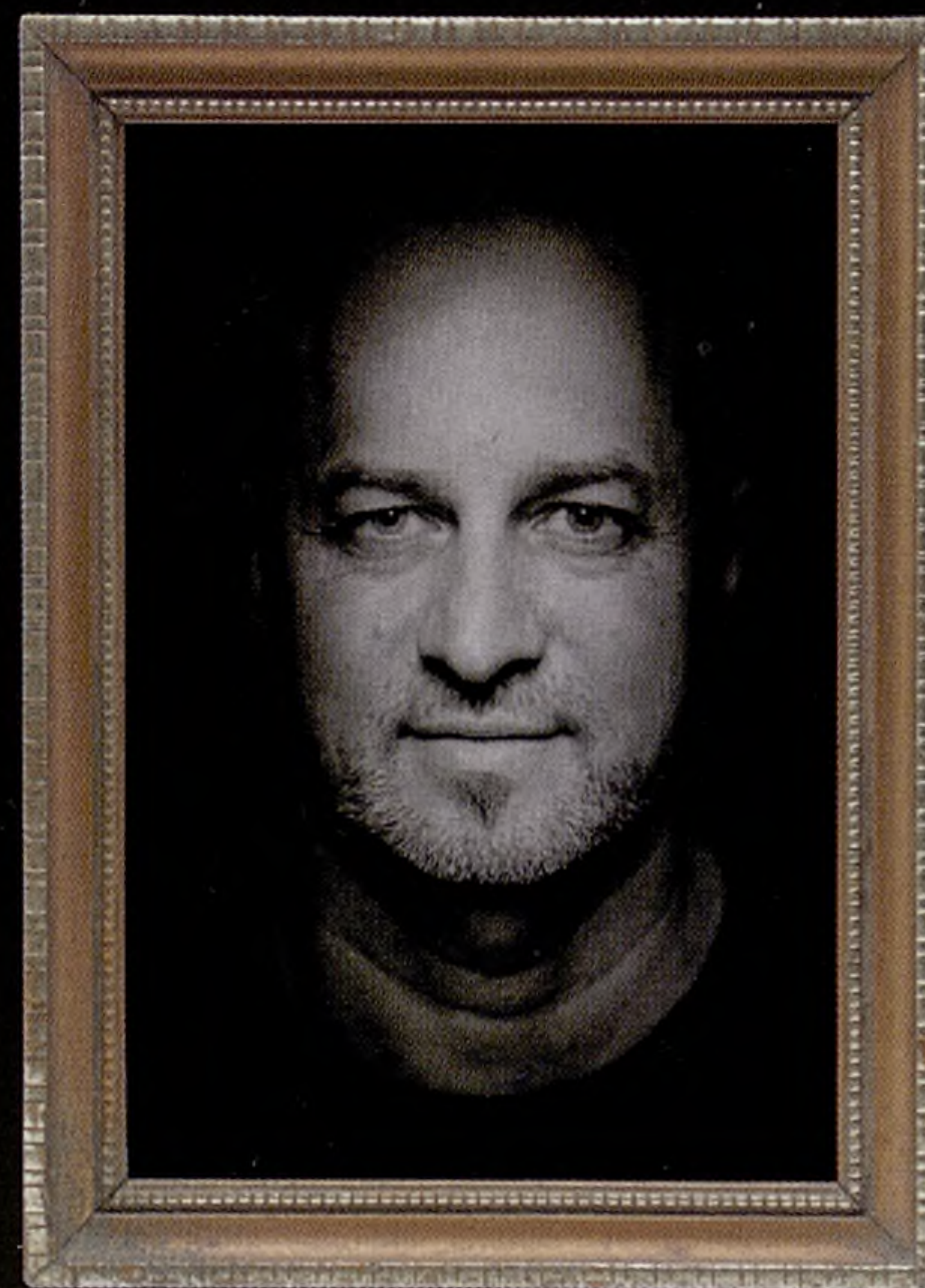
Scenograf, kostiumograf

Współpracuje z teatrami operowymi, dramatycznymi, uprawia także twórczość teatralną i filmową dla dzieci. Pierwszą Złotą Maskę otrzymała za *Carmen* wg Mérimée – spektakl dla dorosłych w Teatrze Arlekin, drugą za kostiumy do *Snu nocy letniej* w Teatrze Jaracza w Łodzi, potem zdobyła następne i jeszcze wiele innych nagród. W 2017 r. wyróżniona Nagrodą im. Jana Kiepury. W 1998 zrealizowała dwie opery, do każdej projektując ponad 300 kostiumów: *Bal maskowy* w Operze Narodowej i *Opowieści Hoffmanna* w Operze Nova. Ważniejsze jej realizacje to *Tango z Lady M* – Polski Teatr Tańca, *Carmen*, *Halka* – Teatr Wielki w Poznaniu, *Cyganeria*, *Wolny strzelec* – Opera Wrocławska, *Falstaff*, *Aida*, *Czarodziejski flet* i *Wolny strzelec* – Teatr Wielki w Łodzi, *Faust* – Opera Bałtycka, *Ça ira Watersa* – Teatr Wielki w Poznaniu, *Baron cygański* – Opera Nova w Bydgoszczy, *Polita* – Teatr Buffo, *Poławiacze pereł* i *Hiszpańska noc Carmen* – Zarzuela Show – Opera Wrocławska. Najczęściej współpracuje z Waldemarem Zawodzińskim, Markiem Weisse, Januszem Józefowiczem. W Operze Krakowskiej projektowała kostiumy do *Zemsty nietoperza* (2005), *Madama Butterfly* (2009), *Dziadka do orzechów* (2013), *Don Pasquale* (2016), *Normy* (2017), *Anny Boleny* (2018), *Così fan tutte* (2021). Jest autorką scenografii do filmu *O największej kłótni* (wg L. Kołakowskiego w reż. Zbigniewa Koteckiego), nagradzanego na międzynarodowych festiwalach filmowych.

MARCIN NOGAS

Reżyser i projektant światła

Trener Light School w firmie "Prolight". Współpracuje z Teatrem Muzycznym w Lublinie, dla którego realizował wielkie widowiska takie jak *Traviata* (reż. W. Zawodziński), *Nabucco* (reż. T. Janczak) z widownią ok. 5 tys. odbiorców, spektakle operowe i musicalowe: *Carmen* (reż. W. Zawodziński), *Straszny dwór* (reż. R. Skolmowski), *Amadeusz* (reż. J. Machulski), *Phantom* (reż. M. Kustosik), *Skrzypek na dachu* (reż. Z. Czeski), *Zemsta nietoperza* (reż. T. Janczak), *Trzy razy Piaf* (reż. A. Barciś), *Kraina uśmiechu* (reż. J. Lewicka), *Halo Szpicbródka* (reż. M. Siedler) i baletowe: *Pan Twardowski*, *Królowna Śnieżka*, *Impresje baletowe* w choreografii V. Suski, Czajkowski – *Taniec miłości* w choreografii Z. Dinter. Był reżyserem światła monodramu *Jednocześnie* (reż. A. Tyszkiewicz) dla TVP Kultura w 2018 r., w 2021 r. zrealizował światło megaprodukcji *Baron cygański* (reż. T. Janiczak) dla Karkonoskiego Festiwalu Światła oraz do III Festiwalu im. Bogusława Kaczyńskiego w Białej Podlaskiej.

BALET OPERY KRAKOWSKIEJ

Istnieje od ponad 65 lat, a jego początki związane są z powstaniem krakowskiej sceny muzycznej w 1954 roku. Balet bierze udział w przedstawieniach operowych i operetkowych, swój potencjał artystyczny ujawniając przede wszystkim w samodzielnych spektaklach, przygotowywanych raz w roku. Od czasu powstania zaprezentował blisko 50 przedstawień w choreografii znanych i cenionych artystów.

Miarą poziomu baletu są przedstawienia ostatnich kilkunastu lat: *Historia żołnierza* I. Strawińskiego we współczesnej choreografii Eleny Bogdanovich (2008), spektakl wyróżniony Teatralną Nagrodą Muzyczną im. J. Kiepury czy mieniące się różnorodnością stylów *Spojrzenia* do muzyki Ch. Gounoda i M. Ravela w choreografii Niny Diatchenko (2009). Emil Wesołowski stworzył własną wersję *Dziadka do orzechów* P. Czajkowskiego (2013) oraz *Carmina Burana* C. Orffa, widowisko oratoryjno-baletowe, prezentowane z rozmachem na dziedzińcu Wawelu (2013), potem w siedzibie Opery (2018). Z kolei dwie wersje spektaklu *Emocje* (2015/2017) stały się okazją do poszukiwań przez tancerzy sposobu wyrażenia rozległej gamy uczuć poprzez ruch do muzyki J. Brahmsa, P. Czajkowskiego, A. Pärtä, K. Pendereckiego, P. Treszczotki. Autorami choreografii byli Katarzyna Aleksander Kmiec, Violetta Suska, Eduard Bablidze, Jacek Tyski. Niezwykłym przedsięwzięciem okazał się spektakl Jacka Tyskiego *Dwie Historie jeden Taniec* (2016), w którym tańczono do improwizacji Piotra Orzechowskiego „Piano-hooligana” i jazzmana Krzysztofa Ścierańskiego.

W dorobku krakowskich tancerzy znajdują się szczególnie piękne i głęboko poruszające przedstawienia włoskiego choreografa Giorgia Madii: *Kopciuszek* do muzyki G. Rossiniego (2010), *Orfeusz i Eurydyka* Ch. W. Glucka (2013) i *Sen nocy letniej* F. Mendelssohna-Bartholdy’ego (2019).

W mijającym dziesięcioleciu balet organizował także cieszące się dużym powodzeniem gale *Grand pas...!* na dziedzińcu Wawelskiego Zamku, na które zapraszał solistów najlepszych scen baletowych Europy.

Od sezonu 2019/2020 kierownikiem Baletu Opery Krakowskiej jest Violetta Maciejewska.

KIEROWNIK BALETU
ARTISTIC DIRECTOR

WIOLETTA MACIEJEWSKA

ZESPÓŁ BALETU BALLET ENSEMBLE

SOLIŚCI / SOLOISTS

AGNIESZKA CHLEBOWSKA

GABRIELA KUBACKA

MIZUKI KUROSAWA

MALIKA TOKKOZHINA

KORYFEJE / CORYPHÉES

JULIA GALAMBOS

BOŻENA KOWALSKA

ANASTASIYA KRASOUSKAYA

SOFIA MANCA

MARIANA MORFIN SANCHEZ

DZINA RATOŃ

INSPEKTOR BALETU
INSPECTOR

PEDAGOG BALETU
TEACHER

ALESIA SMIRNOVA

DZIMITRY PROUKHARAU

GABRIELE TOGNI

YAUHENI YATSKEVICH

LEONARDO CUSINATO

ADAM MOŠKO

MACIEJ PLUSKOWSKI

YAUHENI RAUKUTS

VADZIM TRUKHAN

TANCERZE ZESPOŁOWI / CORPS DE BALLET

PAULINA CISŁOWSKA

AGATA STEINKE-WOJTALA

WERONIKA WILCZYŃSKA

KLAUDIA WÓJCICKA

TERESA ŻUROWSKA

STAŁA WSPÓŁPRACA / COLLABORATORS

VICTOR KORPUSENKO

PIOTR KRAJEWSKI

ANDREI KRYSHCHANOVICH

ZOÁRD SZABO

FABIAN VON LINDERN

ANDREA ZULIAN

AKOMPANIATORKI / ACCOMPANISTS

EMILIA STRZECHA

OLENA YASILKIVSKA

FIZJOTERAPEUTKA / PHYSIOTHERAPIST

MAŁGORZATA MĘKARSKA

MASAŻYSTA / MASSEUR

MATEUSZ WICHER

Dyrektor Naczelny / General Director **BOGUSŁAW NOWAK**
Główny Reżyser / Senior Director **LACO ADAMIK**
Kierownik Muzyczny / Music Director **TOMASZ TOKARCZYK**

Kierownik Orkiestry / Orchestra Master **TOMASZ TOKARCZYK**
Kierownik Chóru / Choir Master **JANUSZ WIERZGACZ**
Kierownik Baletu / Head of the Ballet **WIOLETTA MACIEJEWSKA**
Kierownik Studia Baletowego
Head of the Ballet Studio **MAGDALENA MALSKA**

ADMINISTRACJA / ADMINISTRATION

Z-ca Dyrektora ds. Organizacyjnych
Deputy Manager for Organisation **KATARZYNA RYTYS-BAŃBUŁA**
Główny Księgowy / Chief Accountant **MAŁGORZATA ŻAK**
Kierownik Działu Koordynacji Pracy Artystycznej
Artistic Coordination Manager **KRZYSZTOF SZAFRAN**
Sekretarz Literacki / Publications Manager **ELŻBIETA TOSZA**
Kierownik Działu Marketingu i Organizacji Widowni
Marketing and Customer Service Head Manager **BEATA CIECHANOWSKA**
Kierownik Działu Kadr / Human Resources Manager **JOLANTA SADOWSKA**
Kierownik Administracji / Administrative Manager **RENATA HOFFMAN**

ZESPÓŁ TECHNICZNY / TECHNICAL STAFF

Z-ca Dyrektora ds. Techniczno-Administracyjnych
Deputy Manager for Technical and Organisational Matter **MARIAN PACIOREK**
Kierownik Działu Produkcji / Deputy Production Manager **WERONIKA KOWALCZYK**
Kierownik Działu Eksploatacji / Operations Department Manager **EDWARD FIC**
Kierownik Sceny / Stage Manager **WOJCIECH SZCZYGIEŁ**

Kierownik Pracowni Scenotechnicznej / Stage Technology Section Manager **ROBERT SAWICKI**
Sekcja Montażu / Assembly Section **PAWEŁ JUREK**
Pracownia Akustyczna / Acoustic Section **JĘDRZEJ RUSIN**
Pracownia Elektryczna / Electrical Section **PIOTR ROPEK**
Pracownia Krawiecka Damska / Ladies' Dressmaking Atelier **KATARZYNA KŁĘBCZYK**
Pracownia Krawiecka Męska / Men's Dressmaking Atelier **EWA DURA**
Magazyn Kostiumów / Costume Stockroom **ELŻBIETA KOWAL**
Pracownia Perukarsko-Fryzjerska / Hairdressers **ELŻBIETA LEBIEST**
Pracownia Modniarska / Millinery Atelier **EULALIA SZLACHETKA**
Sekcja Obsługi Garderób / Dressing Room Service Section **MAŁGORZATA SKÓRAŚ**

Opera Krakowska
ul. Lubicz 48, 31-512 Kraków
tel. +48 12 296 61 01 (02), fax +48 12 296 61 03
sekretariat@opera.krakow.pl

Rezerwacja / Booking
tel. +48 12 296 62 62 (63)
Kasa biletowa / Box Office
Opera Krakowska, ul. Lubicz 48
tel. +48 12 296 62 60 (61)

Kasa czynna / Box Office opening hours
pn-pt 10.00-19.00 / Mon-Fri 10 am - 7 pm
soboty, niedziele i święta na dwie godziny przed wieczornym spektaklem
on Saturdays, Sundays and Public Holidays 2 hours before an evening performance
Bilety do nabycia w Kasie oraz online na www.opera.krakow.pl
Tickets are available at the Krakow Opera Box Office and at www.opera.krakow.pl

redakcja programu / programme editor **ELŻBIETA TOSZA**
opracowanie graficzne / graphic design by **GRAŻYNA MAŚLANKOWSKA**

na okładce wykorzystano plakat autorstwa **ANDRZEJA PĄGOWSKIEGO**
a poster by **ANDRZEJ PĄGOWSKI** has been used on the cover

zdjęcia z prób / rehearsal photos by **DARIUSZ PAWELEC**
zdjęcia zespołu Baletu / photos of Ballet Ensemble by
MACIEJ BERNAS, WOJCIECH WOJCIECHOWSKI, DARIUSZ PAWELEC
tłumaczenie / translation
BIURO TŁUMACZEŃ PAROLA / TRANSLATION CENTER PAROLA

wydawca / publisher **OPERA KRAKOWSKA**
listopad / November 2021

www.opera.krakow.pl

INSTYTUCJA KULTURY
WOJEWÓDZTWA
MAŁOPOLSKIEGO

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu
pochodzących z Funduszu Promocji Kultury w ramach programu „Taniec”,
realizowanego przez Narodowy Instytut Muzyki i Tańca

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Narodowy
Instytut
Muzyki
i Tańca

Partner Główny Opery Krakowskiej

Bank Polski

Patroni medialni premiery

TYGODNIK
ANGORA

MUZYKA FILM SZTUKA
Presto

Patroni medialni Opery Krakowskiej

DZIENNIK POLSKI

Kraków **Culture**
KARNET

www.opera.krakow.pl